

ΕΚΔΟΤΙΚΟΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΠΑΠΥΡΟΣ

ΙΣΤΟΡΙΑ

ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΗ

- ΑΘΗΝΑ - ΣΠΑΡΤΗ
- ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΚΑΡΤΑΛΗΣ
- ΜΙΧΑΛΗΣ ΣΟΥΓΙΟΥΛ

Ιωάννης
Καποδίστριας
ΑΦΙΕΡΩΜΑ

ΤΕΥΧΟΣ 505 ΙΟΥΛΙΟΣ 2010
www.istoria.gr € 4.50

ΟΙ ΠΟΛΛΕΣ ΔΟΛΟΦΟΝΙΕΣ ΤΟΥ ΙΩΑΝΝΗ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑ

του ΓΙΑΝΝΗ ΠΑΝΟΥΣΗ

*Κύριε,
πολέμησα εναντίον άλλων ανθρώπων / παρακούοντας
τις γραπτές εντολές σου / γιατί οι μέσα μου φωνές
με μπερδεύανε / υποπευόμουνα πως κι αυτές δικές σου
φωνές ήταν.*

Γ. Κυριακάκου, «Προσευχή του αγωνιστή»

*Η στυγερή
δολοφονία
του Καποδίστρια
υπήρξε τραγικό
γεγονός που
συγκλόνησε
τον ελληνικό
λαό και είχε
βαρύτατες
συνέπειες για
την Ελλάδα.
(Έργο
αγνώστου,
Μουσείο
Μπενάκη).*

Θα επιχειρήσω να προσεγγίσω τη δολοφονία του Καποδίστρια όχι βεβαίως ως ιστορικός ή πολιτικός (ιδιότητες που δεν έχω) αλλά ως εγκληματολόγος. Η Εγκληματολογία δεν είναι μια αξιολογικά ουδέτερη επιστήμη (value-free), έχει όμως τον «δικό της τρόπο» να βλέπει τα εγκλήματα.

A. Ιστορικά

Η ίδρυση ενός κράτους από έναν μόνο άνθρωπο, και μάλιστα μέσα σε συνθήκες

εσωτερικού χάους και εξωτερικών παρεμβάσεων, δεν μπορεί να έχει ούτε απόλυτη αποδοχή ούτε απόλυτη συνέπεια.

Η πορεία από την Ψυροκόσταινα στο εθνικό κράτος δυτικού τύπου, η πίεση όλων να ικανοποιηθούν «εδώ και τώρα» (σε γη, αξιώματα, δικαιώματα), η ταυτόχρονη άνθιση της «κλεφτουριάς» και της «πειρατείας», οι φόροι και τόσα άλλα πίεζαν τον Καποδίστρια από όλες τις πλευρές της πολιτικής, της οικονομικής, της κοινωνικής πραγματικότητας της μετεπα-

ναστατικής Ελλάδας. Τα όργανα του κράτους δεν υπηρετούσαν τον κυβερνήτη ή το δημόσιο συμφέρον αλλά τους ισχυρούς (Έλληνες και ξένους), οι οποίοι συνωμοτούσαν εναντίον οποιουδήποτε έθιγε τα κεκτημένα τους. Χωρίς χρήμα, στρατό, διοίκηση και εκπαιδευτικό σύστημα δεν μπορούσε να στηθεί ανεξάρτητο και βιώσιμο κράτος αφού κανείς δεν ήθελε να συμμορφωθεί στους επιβαλλόμενους κανόνες δικαίου, προτιμώντας την αταξία ή την ατομική χρήση βίας και καταναγκασμού. Πολλοί εκλάμβαναν την οργάνωση του κράτους σαν «δεύτερη δουλειά».

Ο έλεγχος του Τύπου, η πάταξη της αναρχίας και της ασυδοσίας, ο περιορισμός της αυτονομίας ορισμένων περιοχών και των κοιτzaamπάσδων, προσέκρουαν στις αντιλήψεις και στις πρακτικές πολλών ηρωικών οικογενειών του αγώνα για την απελευθέρωση (όπως αυτή των Μαυρομιχαλαίων).

Οι τοπικές συνήθειες περί τιμής και καθήκοντος όπλισε τελικά τα χέρια των δολοφόνων του Καποδίστρια, ο δε Γιώργης Μαυρομιχάλης την ώρα που τον εκτελούσαν για την αποτρόπαια πράξη του φώναζε «πεθαίνω γενναίως και αδίκως».

Η δολοφονία του Καποδίστρια σε λαϊκή απεικόνιση.

(Εθνικό Ιστορικό Μουσείο).

Μανιάτικες συνήθειες, τουρκικό δίκαιο και εθιμικό δίκαιο συνυπήρχαν με το δίκαιο του ισχυροτέρου (και οπλισμένου).

Αξίες, νοήματα και σύμβολα αντί να συνενώνουν στην πραγματικότητα διάβρωναν τη διαδικασία οργάνωσης της κοινω-

νίας. Βολικές ερμηνείες και παρερμηνείες μεταρρυθμιστικών ενεργειών θόλωναν κίνητρα και αποτελέσματα. Οι αντιφατικές ιδεολογικές θέσεις του Καποδίστρια δεν δικαιώνουν τις συγκρούσεις συμφερόντων στο εσωτερικό της ελληνικής κοινωνίας και την αναζήτηση εθνικής ταυτότητας χωρίς απεμπόληση των μέχρι τότε «κεκτημένων».

Ο Καποδίστριας κατηγορείτο για «αντεθνικό δεσποτισμόν» καθώς δεν πίστευε στις επαναστατικές και ανατρεπτικές λογικές, ότι καθιέρωσε την αστυνομοκρατία, ότι θεωρούσε την πατρίδα εισέτι «απολίτιστον» και ανώριμον, αλλά και διότι επιχείρησε να αλλάξει τη διάρθρωση της αναπτυξιακής διαδικασίας και τις παραγωγικές σχέσεις (με αναδιανομή της γης).

Ο Καποδίστριας ήθελε να επιβάλει την έννομη τάξη και ν' απαλλάξει τον τόπο από τους πάσης φύσεως οπλοφόρους.

Εφοβέτο περισσότερο τον εμφύλιο, την αναρχία, τον διχασμό, τα φιλαρχικά πάθη και τη διαφθορά από τις επιπτώσεις ενός συγκεντρωτικού κράτους. Ήθελε να βρει λύσεις και όχι ισορροπίες πολιτικάντικες. Είχε μαζί του τον λαό αλλά όχι τους προύχοντες.

Β. Εγκληματο-ποινικά

Η τυραννοκτονία διαφέρει της εξόντωσης των πολιτικών αντιπάλων αφού τη χρωματίζει η τάξη για ελευθερία του λαού και όχι το προσωπικό μίσος ή ο φόβος μπροστά

στις μεταρρυθμίσεις ή φιλοδοξίες επενδεδυμένες δημοκρατικά ιδεώδη.

Η «οργή του Έθνους» και η δίκαιη τιμωρία του τυράννου όταν τελείται χωρίς λαϊκή συναίνεση μεταστρέφεται σε θυσία και καθιστά το θύμα «μάρτυρα» ή και «μύθο».

Γι' αυτό και ο Αδ. Κοραΐς πίστευε πως οι *τυραννιδοκτόνοι* που απαλλάσσουν τον λαό από το αυταρχικό πολίτευμα αξίζουν θαυμασμού και όχι οι τυραννοκτόνοι που δολοφονούν (συχνά και με προσωπικά κίνητρα) τον όποιον «τύραννο».¹

Η έννοια και το περιεχόμενο του πολιτικού εγκλήματος συζητείται συνήθως σε περιόδους πολιτικών κρίσεων, καθώς σε τέτοιες περιόδους αναδιατάσσονται οι σχέσεις Δικαίου και Πολιτικής. Αντιθέτως η θεωρία για τον πολιτικό εγκληματία αναδεικνύεται μόνο σε περιόδους πολιτικής ομαλότητας.

Σε κάθε περίπτωση το *ποιοι ορίζονται* πολιτικοί εγκληματίες και για *ποια εγκλήματα* συναρτάται απόλυτα από το *ποιοι ορίζουν* και *με ποια κριτήρια* (διακριτική ευχέρεια πολιτικής εξουσίας).

Υπενθυμίζω δε ότι πολιτικός εγκληματίας

δεν είναι μόνον αυτός που θέλει να ανατρέψει το καθεστώς, αλλά και αυτός που υπερασπίζεται το καθεστώς. Άρα το ζητούμενο δεν είναι με «ποιανού το μέρος είσαι», αλλά αν το διακύβευμα είναι πολιτικό. Οι πολιτικές αντιλήψεις και η κρατούσα έννομη τάξη του χρόνου και του χώρου τέλεσης ενός «πολιτικού εγκλήματος» παίζουν τον πλέον κρίσιμο ρόλο και όχι μόνο η αντικειμενικο-υποκειμενική του φύση.

Ο πολιτικός εγκληματίας αρνείται τη συγκεκριμένη πολιτική και ιστορική πραγματικότητα, καθώς έχει την πεποίθηση ότι μπορεί και οφείλει να επιβάλλει ένα νέο, δικαιότερο σύστημα. Και αυτή του η πεποίθηση έγινε το κίνητρο των πράξεών του, διαμόρφωσε δηλαδή ηθικά τη βούλησή του.

Ο βαθμός της έντασης ως προς την πολιτική του ένταξη αποτελεί ένα γνώρισμα όχι μόνο του παρτιζάνου αλλά και του πολιτικού εγκληματία ή του πολιτικού τρομοκράτη, οι οποίοι δεν αμφισβητούν καθόλου την «επαναστατική τους πίστη».

Η πεποίθηση ως συνειδηση αλήθειας και δικαίου πρέπει να είναι ειλικρινής και στέρεη, ώστε να βιώνεται ως εσωτερικό καθήκον και ν' αποτελεί το ηθικό/συνειδητό κίνητρο της πράξης.

Η γνησιότητα του πολιτικού εγκλήματος (από υποκειμενική σκοπιά) αναδεικνύεται (ίσως και ν' αποδεικνύεται) από την εχθρότητα προς το πολίτευμα σε βαθμό που να μην αφήνει περιθώρια για αισθήματα ενοχής (ίσως λόγω του ταξικού μίσους).

Η παθογένεια μιας ομάδας που θεωρεί ότι η επιβολή της βίας είναι η μόνη διέξοδος (πολλές φορές και από τα δικά της αδιέξοδα) για την έκρηξη/επανάσταση του αδρανούς λαού και ότι η προσήλωση των αμέριστων (και αβύλων) πολιτών σε ένα απάνθρωπο σύστημα αξιών συνιστά παραβίαση ηθικού νόμου δεν αναιρεί τον πολιτικό σκοπό της χρήσης βίας.

Πώς άλλωστε να ξεχωρίσεις τον πολιτικό εγκληματία από το πολιτικό έγκλημα που διαπράττει; Η *πολιτικότητα* της οργάνωσης στην οποία ανήκει ο δράστης χρωματίζει και την πολιτικότητα του ίδιου και την πολιτικότητα της πράξης του;

Αν όμως η έκπτωση της πολιτικής επιφέρει και συρρίκνωση του πολιτικού εγκλήμα-

Ο Κωνσταντίνος Μαυρομιχάλης, αδελφός του Πετρόμπεη Μαυρομιχάλη, ήταν ένας δολοφόνος του Ιωάννη Καποδίστρια. Τραυματίστηκε από έναν συνοδό του, ενώ το εξοργισμένο πλήθος όρμησε εναντίον του. Τη χαριστική βολή την έδωσε ο στρατηγός Φωτομάρας που τον πυροβόλησε από γειτονική κατοικία.

Ο Γιωργάκης Μαυρομιχάλης, τρίτοκοκος γιος του Πετρόμπεη Μαυρομιχάλη, έλαβε μέρος σε πολλές μάχες με κυριότερη τη μάχη στα Δερβενάκια. Στις 27 Σεπτεμβρίου 1831 μαζί με τον θείο του Κωνσταντίνο δολοφόνησε τον Ιωάννη Καποδίστρια. Κατέφυγε στη γαλλική πρεσβεία η οποία τον παρέδωσε στις αρχές. Εκτελέστηκε στις 9 Οκτωβρίου στο Ιτς-Καλέ.

τος και περαιτέρω απαξίωση του πολιτικού εγκληματία, γιατί ο πολιτικός εγκληματίας πιστεύει ότι η άσκηση πολιτικής μέσα από την κάννη του όπλου μπορεί να επαναφέρει τον λαό ή τους καταπιεσμένους ή το δικιο στο προσκήνιο; Οι καταστάσεις εξέγερσης, η εξέγερση ή οι εξεγερμένοι άνθρωποι (και πόσοι;) είναι το κρίσιμο κριτήριο για να αξιολογηθεί μια δράση ως πολιτική;

Αντικειμενικά ή υποκειμενικά, λογικά ή βιωματικά στοιχεία συνυπάρχουν και διαμορφώνουν «αυθεντικές καταστάσεις ανθρώπινης εξέγερσης». Οι εσωτερικοί αυτοί πόλεμοι έχουν ως πολιτικό υποκείμενο, ως πρωταγωνιστές, ολιγάριθμες ομάδες προσώπων που διαμεσολαβούν ανάμεσα στον λαό και στην εξουσία (αρνούμενοι το παρόν χωρίς υποχρεωτικά να έχουν σχέδιο για το μέλλον). Η αναγκαία πολιτική αντι-βία προσδιορίζεται συχνά από τις μορφές διεξαγωγής και την ηθική της δικαίωση (που συχνά εξαρτάται και από την ηθική των μέσων της πολιτικής πάλης ή και από το στρατηγικό νόημα που δίνουν στην πράξη τους).

Μέσα από τα μάτια των εχθρών (through

our enemies' eyes) και όχι μέσα από ψευδο-επιγραφές «κοινές αξίες» επιβεβαιώνεται η ορθότητα της πεποίθησης των αντιφρονούντων (κατά τους ίδιους, βέβαια).

Αναρωτιώνται πολλοί σε τι διαφέρει η υποκειμενική θεωρία για το πολιτικό εγκλημα από τη θεωρία για τον πολιτικό εγκληματία. Βούληση εναντίον πεποίθησης; Μοναχική πράξη κατά οργανωμένης ομάδας; Πάθος «τιμωρίας» απέναντι σε πολιτικό πρόγραμμα; Ανομικό κλίμα διαμόρφωσης θέσης ή ιδεολογικοί παράφρονες;

Αναρωτιούνται, τέλος, αν το πολιτικό εγκλημα πρέπει να είναι συλλογικό, ως, π.χ., η Γαλλική Επανάσταση. Να αφορά μόνο την εσωτερική τάξη/ ασφάλεια του κράτους ή και τη θεμελιακή πολιτική κατάσταση; Η πολιτική πεποίθηση ή ο πολιτικός σκοπός χαρακτηρίζουν το πολιτικό εγκλημα; Υπάρχει τρομοκρατία εξ ιδεολογίας ή όλα εντάσσονται σε μια στρατηγική εγκληματικής πολιτικής δράσης; Μήπως οι τρομοκράτες είναι ιδεολόγοι της βίας ως τυφλά φανατικοί ή μήπως επιταχύνουν την Ιστορία με τις πράξεις τους;

Γ. ΕΠΙ-ΚΑΛΥΨΕΙΣ

Ο κυβερνήτης Ι. Καποδίστριας δολοφονήθηκε τρεις τουλάχιστον φορές:

- Μία από τους «προσβληθέντες» Μαυρομιχαλαίους (σε συνεργασία ή μη με ξένες δυνάμεις).

- Μία από την ιδεολογική σύγχυση για το τι είναι τύραννος, τι τυραννοκτονία, τι πολιτική δολοφονία, τι εσωτερικός εχθρός και

- Μία από την πολιτική εκμετάλλευση Αριστεράς – Δεξιάς (ως προς την αγιογράφηση ή αποκαθάλωση της εικόνας του).

Ας μην ξεχνάμε ότι ο Γ. Κορδάτος αναφέρεται σε «καποδιστριακή δικτατορία» και σε Καποδίστρια που φερόταν «σαν τσάρος»² ή για άλλους ως πεφωτισμένος δεσπότης, ο Γ. Ζεύγος και το ΚΚΕ μιλάει (ακόμα) για «αντιδραστική, αντιλαϊκή δικτατορία»³, ο Ι. Μεταξάς ιδιοποιήθηκε το έργο του Ι. Καποδίστρια, η μετεμφυλιακή Ελλάδα τον αποκατέστησε, η χούντα τον ύμνησε και μετά τη Μεταπολίτευση θεωρήθηκε «πρότυπο ηγέτη»⁴.

Ας μην ξεχνάμε επίσης ότι ορισμένοι θεωρούν ότι τον δολοφόνησαν «ξένες δυνάμεις»⁵, άλλοι ότι η δολοφονία του σή-

μανε την επικράτηση των Άγγλων και των κοτζαμπάσηδων⁶ ή και ότι ο Πετρόμπεης Μαυρομιχάλης –αδελφός και πατέρας των δολοφόνων– στα βαθιά του γεράματα (φέρεται να) δήλωσε: «*Ανάθεμα τους Άγγλο - Γάλλους που ήταν η αιτία και εγώ να χάσω τους δικούς μου ανθρώπους και το Έθνος να χάσει έναν κυβερνήτη που δεν θα ματαβρεί. Το αίμα του με παιδεύει έως σήμερα*».⁷

Τέλος, πολλοί πιστεύουν ότι ο συγκεκριτισμός του Καποδίστρια συνιστούσε αμυντική λύση απέναντι στην ολιγαρχία και στον πολιτικό ρεαλισμό της εξάρτησης από τις Μεγάλες Δυνάμεις.⁸

Δ. Επι-μυθιακά

Για να απαντήσει η Εγκληματολογία πού θα κατέτασσε τη δολοφονία του Ι. Καποδίστρια και κυρίως πώς θα χαρακτήριζε τους δράστες (προ)απαιτούνται κάποιες απαντήσεις πολιτικής υφής στα παρακάτω ερωτήματα:

- Στις έκτακτες συνθήκες υπέρτατος νόμος είναι η σωτηρία της πατρίδας ή της δημοκρατίας;

- Οι (όποιοι) αντιφρονούντες σ' ένα συγκεντρωτικό κράτος είναι πάντοτε φορείς φιλελεύθερων ιδεών; Αντιπολίτευση και ένοπλη εξέγερση ταυτίζονται;

- Πού συναντιέται το κράτος με το μη-κράτος (παρακράτος) ή με ανεξέλεγκτα «πολιτικά» μορφώματα;

- Πότε τα κίνητρα μιας «πολιτικής» δολοφονίας είναι προσωπικά και πότε πολιτικά; Πότε έχουμε εκδίκηση προεστών και πότε λαϊκή αγανάκτηση;

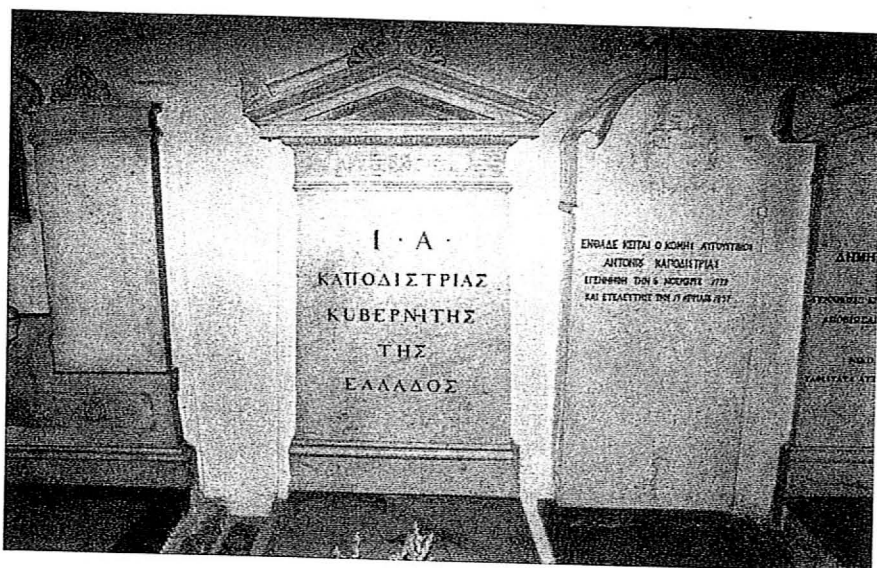
- Ποιοι οι υποκρυπτόμενοι ηθικοί αυτοурγοί και ποια τα ελατήριά τους;

- Ποιοι συνεργούν, συνεργάζονται και γιατί;

- Πόσο επηρεάζουν οι δολοφονίες ηγετών την εξέλιξη των πραγμάτων στο πεδίο των ελευθεριών;

Προκειμένου ν' απαντήσουμε στο αν πατριώτης είναι ο φονιάς ή το θύμα καλά θα ήταν να καθιερωνόταν μια *Ημέρα Περισυλλογής για τις πολιτικές δολοφονίες* στην Ελλάδα μήπως και αποφασίσουμε να συνομιλήσουμε ειλικρινά μεταξύ μας αλλά και με την Ιστορία. ❀

Η δολοφονία του Ιωάννη Καποδίστρια. Ελαιογραφία Χαράλαμπου Παχή. (Δημοτική Πινακοθήκη Κερκύρας).

Σημειώσεις

1. Βλ. Χρ. Κουλούρη - Χρ. Λούκος, *Τα πρόσωπα του Καποδίστρια*, 1996, σ. 23.
2. Βλ. Γ. Κορδάτος, *Ιστορία της Ελλάδας, Νεώτερη Β΄*, 1821-1832, εκδ. 20ού αιώνα, 1957, σ. 601 επ., 638.
3. Βλ. Χρ. Κουλούρη - Χρ. Λούκος, *Τα πρόσωπα του Καποδίστρια*, ό.π. σ. 117.
4. Βλ. αυτόθι, σ.σ. 143-146.
5. Βλ. Δ. Κοκκινάκης, *Ποιοι δολοφόνησαν τον Καποδίστρια*, τομ. Α΄, εκδ. Συμμετρία, 2007.
6. Βλ. Χρ. Κουλούρη - Χρ. Λούκος, *Τα πρόσωπα του Καποδίστρια*, ό.π. σ. 154
7. Βλ. Ι. Μπένος, *Ιωάννης Καποδίστριας*, www.apodimos.com
8. Βλ. Χρ. Κουλούρη - Χρ. Λούκος, *Τα πρόσωπα του Καποδίστρια*, ό.π. σ.σ. 158-160)

Ενδεικτική Βιβλιογραφία

- Ασπρέας, Γ., *Πολιτική Ιστορία της Νεότερας Ελλάδας*, τ. Α΄, 1821-1855, εκδ. Σιδέρης 1930, σ. 70 επ.
- Βουρνάς, Τ., *Ιστορία της Νεώτερης Ελλάδας 1821-1909*, εκδ. Τολιδής, χ.χρ., σσ. 211-214.
- Δερτιλής, Γ.Β., *Ιστορία του Ελληνικού Κράτους 1830-1920*, Α΄+ Β΄ τόμοι, γ΄ εκδ., Εστία 2005, σ.σ. 13, 107-108, 121-123, 147, 153, 165, 219, 365, 669, 685, 699, 710, 759.
- *Εγκυκλοπαίδεια*, «Πάπυρος- Λαρούς- Μπριτάνικα», τ. 32, 1988/96, λήμμα: Ι. Καποδίστριας, σ. 48 επ.
- Ζεύγος, Γ., *Σύντομη Μελέτη της Νεοελληνικής Ιστορίας*, εκδ. Νέα Βιβλία, μέρος Α΄, 1945, σ. 103.
- *Ιστορικά Ελευθεροτυπίας*, 8/1/04, 15/1/04, 22/1/04, 27/1/05, 15/5/04.

Ο τάφος του Ιωάννη Καποδίστρια και του αδελφού του Αυγουστίνου στην Κέρκυρα.

- Καποδίστρια, Ι., *Επιστολαί*, Αθήνα 1841, τ. Α΄, σ. 300 επ.
- Κοκκινάκης, Δ., *Ποιοι δολοφόνησαν τον Καποδίστρια*, τ. Α΄, εκδ. Συμμετρία, 2007.
- Κορδάτος, Γ., *Ιστορία της Ελλάδας, Νεώτερη Β΄*, 1821-1832, εκδ. 20ού αιώνα, 1957, σ. 591 επ., 638 επ.
- Κουλούρη, Χρ. - Λούκος, Χρ., *Τα πρόσωπα του Καποδίστρια*, εκδ. Πορεία 1996.
- Κρεμμυδάς, Β., *Ένας αντικαποδιστριακός συνωμότης*, σε «Μια μέρα...», Εταιρεία Σπουδών Σχολής Μωραΐτη, 1988, σ.σ. 259-271.
- Λούκος, Χρ., *Ιωάννης Καποδίστριας. Οι ιδρυτές της νεότερης Ελλάδας*. ΤΑ ΝΕΑ. Ιστορική Βιβλιοθήκη 2009.
- Μάουρερ, Γκ. Λ., *Ο ελληνικός λαός*, εκδ. Αφοί Τολιδή 1976, σ. 361.
- Μπένος, Ι., *Ιωάννης Καποδίστριας*, www.apodimos.com
- *Νεώτερον Εγκυκλοπαιδικόν Λεξικόν «Ηλίου»*, τ. Ι., χ.χρ., λήμμα: Ι. Καποδίστριας, σ. 260 επ.
- Πανούσης, Γ., *Η Δημοκρατία στα ακραία όριά της*, Α.Α. εκδ. Λιβάνης, 2007.
- Παπαϊωάννου, Κ., *Μάζα και Ιστορία*, Εναλλακτικές εκδόσεις, 2003, σ. 172.
- Σβορώνος, Ν., *Επισκόπηση της ελληνικής ιστορίας*, εκδ. Θεμέλιο, β΄ εκδ., 1976, σ.σ. 72-73, 79.
- Σταματοπούλου, Τ., *Ο εσωτερικός αγώνας*, Δ΄, εκδ. Κάλβος 1975, σ. 384 επ., 451 επ.

Ο Γιάννης Πανούσης είναι καθηγητής Εγκληματολογίας στο Τμήμα Επικοινωνίας και ΜΜΕ του Πανεπιστημίου Αθηνών.